

самоврядування могли припиняти право постійного користування землями державної та комунальної власності, які передані підприємствам, установам та організаціям; встановити заборону на укладання договорів спільного використання та обробки земель державної і комунальної власності, які передані у постійне користування підприємствам, установам та організаціям.

Список використаних джерел

1. Земельна корупція: ТОП-30 корупційних ризиків та шляхи їх подолання. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/30_antikor_land.pdf.

Вишневський Сергій Анатолійович,
прокурор відділу Спеціалізованої
екологічної прокуратури Офісу
Генерального прокурора

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ДОВКІЛЛЯ

Нерівномірність економічного та технологічного розвитку країн світу призвело до виокремлення із їх загальної маси більш успішних, закономірністю та логічною потребою яких є споживання більшої кількості природних ресурсів.

Зазначене стало першопрчиною для перерозподілу сфер впливу світових країн з метою доступу до природних ресурсів та основним приводом початку першої світової війни.

Якщо на початку ХХ століття людство могло дозволити нелімітоване добування природних ресурсів не замислюючись про їх загальну кількість, то сьогодні, з урахуванням збільшення світового населення, розвитку технологій, забруднення довкілля, це питання набуло статусу надважливого, що підтверджується, зокрема, світовими цінами на сировину.

Симетрично із збільшенням попиту на природні ресурси збільшуються і корупційні ризики у відповідних суб'єктах уповноважених на прийняття таких рішень.

Розуміючи методи боротьби із проявами корупції, бажаючи зберегти та легалізувати неправомірну вигоду із одночасним уникненням від відповідальності, суб'єкти корупційних дій вживають усіх можливих заходів конспірації для своїх дій, наприклад: перекладають прийняття рішень на підконтрольні колегіальні органи, використовують спеціально створенні юридичні особи, здійснюють підробку документів та інше.

Для того щоб вжити ефективних заходів проти корупції, необхідно глибинне розуміння сутності цього явища. Говорячи явище, необхідно усвідомлювати, що воно постійно змінює свою форму в залежності від суб'єкту сприйняття, об'єктивних чинників зовнішнього впливу на нього, а також стадій вчинення та тяжкості спричинених наслідків.

Із назви та аналізу статей Закону України «Про запобігання корупції» зрозуміло, що основною його метою є вжиття саме профілактичних заходів спрямованих для недопущення та своєчасного відвернення корупційних правопорушень.

Статтею 1 Закону України «Про запобігання корупції [1]» визначено, що корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Безсумнівно, що корупційне кримінальне правопорушення завдає найбільшу шкоду суспільним інтересам. Покарання за кримінальне правопорушення відрізняється тяжкістю та застосовується на підставі обвинувального вироку суду, який ґрунтується на належних і допустимих доказах.

В процесі збору доказів у кримінальному провадженні слідчий, прокурор зобов'язані встановити розмір отриманої неправомірної вигоди та або підтвердити суму збитків (у грошовому еквіваленті) завданих внаслідок вчинення корупційного кримінального правопорушення.

Також імперативною нормою ст. 242 КПК України зобов'язано слідчого, прокурора забезпечити проведення експертизи для встановлення розміру матеріальних збитків.[2]

При цьому задля проведення експертизи, яка підтвердить суму завданих збитків, експерту, окрім первинних документів, необхідно надати акт перевірки із уже виявленими порушеннями та сумою завданих збитків. Під час проведення експертизи експерт може підтвердити, спростувати або частково підтвердити суму збитків установлену актом перевірки.

У випадку якщо корупційне діяння уже скоєно, а перевірка для вирахування збитків не проведена, виникає питання на кого саме законодавством покладено обов'язок здійснити таку термінову позапланову перевірку.

Варто відмітити, що ст. 36, 40, 93 КПК України та інші норми цього Кодексу, не наділяють слідчого, прокурора чи слідчого суддю призначати перевірки, що підтверджується Верховним Судом України, справа № 243/6674/17-к [3].

Крім цього орган в якому виявлено корупційне правопорушення може відмовитись проводити внутрішню перевірку для встановлення суми збитків, оскільки встановлені збитки можуть бути підставою для притягнення до відповідальності інших працівників таких органів. Вказане може призвести до відсутності потерпілих або цивільних позивачів у кримінальному провадженні.

Проводячи порівняння повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції із повноваженнями інших державних центральних органів виконавчої влади з'ясовано, що Державна аудиторська служба України, Державна екологічна інспекція, Державне агентство меліорації та рибного господарства України законодавчо наділені повноваженнями здійснювати розрахунок завданої шкоди у їх

сфері діяльності відповідно до установлених методик. Складені документи із обрахованою та відображеною завданою шкодою беруться за основу під час судового розгляду та можуть бути використані під час проведення експертиз у кримінальному провадженні.

Отже нарахування збитків центральним органом виконавчої влади при наявності підстав та у законодавчо визначеній для нього сфері регулювання є закономірною властивістю такого органу.

Разом із цим Закон України «Про запобігання корупції» не наділяє повноваженнями Національне агентство з питань запобігання корупції для проведення перевірок та установлення суми завданої шкоди внаслідок вчиненого корупційного правопорушення, а також установлення особи яка його вчинила, фіксування причинного зв'язку між діями – суб'єктом – наслідками.

Окрім цього відсутня методика нарахуванню збитків спричинених унаслідок вчинення корупційного правопорушення. Наприклад: для розрахунку доцільно обраховувати середню іпотечну відсоткову ставку на суму отриманої неправомірної вигоди з урахуванням часового проміжку, або вартість послуг необхідних на відновлення іміджу підприємства/установи, інше.

Підсумовуючи викладене для належного документування наслідків корупційних правопорушень доцільно внести зміни до Закону України «Про запобігання корупції» щодо обов'язку Національного агентства з питань запобігання корупції визначати суму завданої шкоди внаслідок вчинення кожного корупційного правопорушення, а також представляти інтереси держави з метою її стягнення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р./ (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056) Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Постанова Верховного Суду України, справа № 243/6674/17. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS181003.html.

Воробйова Олена Юрївна,

судовий експерт, завідувач сектору товарознавчих та транспортно-товарознавчих досліджень Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

КОНВЕРТАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ

У процесі фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання виникають проблеми, пов'язані з порушенням чинних законодавчих актів, що потребує втручання відповідних правоохоронних органів для виправлення ситуації з метою запобігання їх у майбутньому.